وصیت برای وارث

چکیده

در این مقاله به شیوه فقه مقارن، به بررسی دیدگاه فقیهان شیعه و اهل سنت در باره وصیت برای وارث پرداخته شده است . آرای فقهای هر دو مذهب و دلایل قرآنی و روایی آنها و اشکالات وارد بر این دلایل مطرح شده و سپس رأی فقیهان شیعه مبنی بر جواز وصیت برای وارث به مقدار یك سوم مال به دلیل نص آیه وصیت و روایات صحیح از اهل بیت علیهم‌السلام، معتبر شمرده شده است .

کلید واژگان : وصیت، ارث، وارث، ثلث مال، ترکه، فقه مقارن، فقه شیعه، فقه اهل سنّت

وصیت برای وارث

اسلامی می‌باشد . اما در [2] مورد اتفاق مذاهب پنجگانه در [1] دین اسلام، جواز وصیت تبرعی به میزان یك سوم اموال

اینکه آیا وصیت کننده (موصی) می‌تواند از این یک سوم، برای ورثه وصیت کند یا نه، اختلاف وجود دارد . از نظر امامیه، وصیت در ثلث مال در مورد ورثه و غیر ورثه صحیح و جائز است؛ اما چهار مذهب فقهی دیگر،

وصیت تبرّعی را فقط برای خویشاوندان غیر وارث جایز دانسته‌اند . «

سید مرتضی

« در کتاب «

الانتصار

»

[3]

و «

شیخ طوسی

« در »

الخلاف

»

[4]

از کسانی هستند که به این اختلاف اشاره کرده‌اند .

« ، فتاوا و بلکه اجماع منقول عالمان سنی را بر عدم جواز بیانشرح المغنی » در «ابن قدامه » و «المغنی › در کتاب «خرقی فتاوا و ادله علمای اهل سنت در کتب فقهی و تفسیری ایشان موجود است و افرادی مثل «

کرده‌اند . ناگفته نماند برخی از مذاهب ایشان چنین وصیتی را فقط در صورت اجازه ورثه صحیح می‌دانند و بعضی فقط در مورد وارثی که از ارث محروم شده جائز می‌دانند

1 / 3

وصیت برای وارث

[5]

.

ادله قائلین به جواز

دلیل اول : قرآن (آیه وصیت)

در آیه 180 سوره بقره، آمده : «کُتِبَ عَلَیکُمْ إِذا حَضَرَ [illegible]

[illegible]

دلیل دوم : روایات دال بر جواز

[illegible] [7] [illegible]

ادله قائلین به عدم جواز

دلیل اول : نسخ یا تخصیص آیه وصیت به وسیله آیه إرث

[illegible] [8] [illegible]

[illegible] [9] [illegible]

اشکال اول : عدم تعارض دو آیه

[illegible] [10] [illegible]

[11]

[illegible]

اشکال دوم : مجهول بودن زمان نزول آیه إرث

[illegible] [12] .

اشکال سوم : ناسازگاری نسخ با لسان آیه

[illegible] [13] [illegible]

اشکال چهارم : لزوم تخصیص اکثر

[illegible]

دلیل دوم : نسخ یا تخصیص آیه وصیت بواسطه سنت

[illegible]

[illegible] [14] [illegible]

[illegible] [15] [illegible]

[illegible] [16] [illegible]

اشکال اول : ضعف سند

[illegible] [17] [illegible] [18] [illegible]

[illegible]

اشکال دوم : وجود روایات معارض با این روایات

[illegible]

اشکال سوم : عدم تعارض بین آیه و این روایات

[illegible] [19] .

دلیل سوم : ایجاد حسد و دشمنی و نزاع و تفرقه

[illegible]

اشکال اول : دلیل اخص از مدعا

[illegible]

2 / 3

وصیت برای وارث

[illegible] [20] [illegible] 1946 [illegible].

اشکال دوم : عدم سازگاری با قرآن

[illegible].

دلیل چهارم : عدم تسلط وصیت کننده بر مال

[illegible].

اشکال : ادعای بدون دلیل

[illegible] «[illegible]» [illegible] [21] [illegible].

[illegible].

---

[1] [illegible] -

[2] [illegible] -

[3] .308 [illegible] -

[4] [illegible] 2 [illegible] -

[5] .80 -79 [illegible] 6 [illegible] -

[6] .[illegible] -

[7] .[illegible] 13 [illegible] 15 [illegible] 13 [illegible] -

[8] » :11 [illegible] «

[9] 262 [illegible] 1 [illegible] -

[10] :12 11 [illegible] «...[illegible] ...[illegible] ...[illegible] »

[11] 263 [illegible] 1 [illegible] -

[12] 137 -136 [illegible] 2 [illegible] -

[13] [illegible] -

[14] 433 [illegible] 4 [illegible] -

[15] 247 [illegible] 3 [illegible] -

[16] 264 [illegible] 6 [illegible] -

[17] .32 [illegible] 11 [illegible] 271 [illegible] 3 [illegible] 599 [illegible] 21 [illegible] 527 [illegible] 2 [illegible] -

[18] .[illegible] -

[19] .12 [illegible] 152 [illegible] 4 [illegible] 34 [illegible] -

[20] 136 [illegible] 2 [illegible] -

[21] :12 [illegible] «...[illegible]»

3 / 3